

2020-2021, Διεθνές Έτος Ηχου: Η σημασία του στη ζωή μας

**Μιχάλης
Ταρουδάκης**

Αιανούμε εφέτος τη δεύτερη περίοδο του Διεθνούς Έτους Ηχου (International Year of Sound). Τα Διεθνή Έτη ανακηρύσσονται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών με πρόταση συνήθως από την UNESCO ή από διεθνείς επιστημονικούς οργανισμούς, με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε σημαντικά θέματα που έχουν μεγάλη κοινωνική, πολιτική αλλά και επιστημονική διάσταση.

Το 2020 ανακηρύχθηκε αρχικά από τη Διεθνή Επιτροπή Ακουστικής (International Commission for Acoustics), που είναι ο παγκόσμιος επιστημονικός οργανισμός για τα θέματα της ακουστικής, ως Διεθνές Έτος Ηχου ακολουθώντας τη διακήρυξη της UNESCO 39C/49 του 2017, με την οποία αναγνωρίζεται η σημασία του ήχου στον σημερινό κόσμο.

Ο ήχος, πέρα από το κύριο μέσο επικοινωνίας μας, είναι βασικό μέσο εκπαίδευσης και μεταφοράς πολιτισμού, ενώ τα τελευταία χρόνια ο ήχος στο υψηλό φάσμα των μη ακουστών συχνοτήτων του (υπέρηχοι) αποτελεί βασικό και πολύτιμο μέσο ιατρικής διάγνωσης. Η

μουσική είναι ίσως η πιο οικεία μορφή πολιτιστικής δημιουργίας που βασίζεται στους ήχους, ενώ η ομιλία είναι κύριος φορέας μετάδοσης γνώσεων, απόψεων και εν γένει στοιχείων που αφορούν τη ζωή μας στο κοινωνικό σύνολο. Είναι λοιπόν φυσικό να προσπαθούμε να αξιοποιήσουμε τον ήχο με τον καλύτερο τρόπο, αλλά επίσης να διαφυλάξουμε τη δυνατότητα να ακούμε με τη βέλτιστη δυνατή ποιότητα. Η έννοια του ηχοτοπίου αποτυπώνει το ακουστικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε και το οποίο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την ψυχική αλλά και σωματική μας υγεία, καθώς είναι γνωστό ότι η έκθεσή μας σε υπερβολικούς ήχους αλλοιώνει τα ψυχοσωματικά μας χαρακτηριστικά. Το υγιές περιβάλλον και συνακόλουθα το υγιές ακουστικό περιβάλλον αντικατοπτρίζει και διαμορφώνει την ατομική και συλλογική συμπεριφορά μας, καθώς και την παραγωγικότητά μας. Δυστυχώς η ανθρώπινη παρέμβαση στο ηχοτοπίο, μέσω της χρήσης της σύγχρονης τεχνολογίας βιομηχανικής παραγωγής αλλά και του συνόλου των μέσων μαζικής μεταφοράς που αναγκαστικά εισάγουν υπερβολικά επίπεδα θορύβου

στο περιβάλλον, δεν μας επιτρέπει διαβίωση σε ανεκτά επίπεδα και φασματικά χαρακτηριστικά περιβαλλοντικού ήχου. Παράλληλα, η οικειοθελής ή μη έκθεση σε περιβάλλον αυξημένου θορύβου (π.χ. σε χώρους με υψηλή ένταση μουσικής ή σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις υψηλών επιπέδων θορύβου χωρίς προστατευτικά μέσα) δημιουργεί αρνητικές συνθήκες ακουστικής υγιεινής. Έτσι, είναι άμεσος ο κίνδυνος μερικής ή ολικής κώφωσης, που οδηγεί στην απώλεια ή, στην καλύτερη περίπτωση, στον περιορισμό ενός από τα πιο σημαντικά μέσα επικοινωνίας μας με τους συνανθρώπους μας: την ακοή.

Έτσι δικαιολογείται απόλυτα η ευαισθησία της UNESCO και της Διεθνούς Επιτροπής Ακουστικής στη σημασία του ήχου, η καλή χρήση του οποίου είναι απαραίτητο συστατικό της διαβίωσής μας.

Ο ήχος δεν είναι σημαντικός μόνο ως μέσος επικοινωνίας στον αέρα. Είναι πασίγνωστο ότι στο νερό μεγάλες κατηγορίες θαλάσσιων ζώων χρησιμοποιούν τον ήχο για όλες τους τις δραστηριότητες. Κάθε αλλοίωση των συνθηκών ακοής των κητιωδών και των λοιπών θαλάσ-

σιων όντων που χρησιμοποιούν ή επηρεάζονται από τον ήχο είναι επικίνδυνη για τη διατήρηση του πληθυσμού τους. Δυστυχώς, όπως και στον αέρα, η ανθρώπινη δραστηριότητα επιδεινώνει την ποιότητα του θαλάσσιου ηχοτοπίου μέσω του θορύβου που προκαλούν μια σειρά από επεμβάσεις είτε παροδικής διάρκειας (για παράδειγμα, διασκόπηση του πυθμένα με ακουστικά-σεισμικά μέσα, θαλάσσιες εγκαταστάσεις) είτε συνεχούς χαρακτηρισά, όπως η ναυσιπλοΐα.

Τα Ηνωμένα Έθνη, αναγνωρίζοντας τη σημασία της θάλασσας στη βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη, καθιέρωσαν τη δεκαετία που ξεκινά εφέτος ως τη Δεκαετία της Θαλάσσιας Επιστήμης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη με σύνθημα «Η Επιστήμη που χρειαζόμαστε για τη θάλασσα που θέλουμε». Η βιώσιμη ανάπτυξη και ομαλή μετάβαση σε ένα μέλλον που θα χαρακτηρίζεται από την αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπινου γένους με τον φυσικό του περίγυρο περνά και από την καλή χρήση του ήχου στη θάλασσα, με σεβασμό στα θαλάσσια ήδη.

Σε αυτή την κατεύθυνση, τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα

πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες ελέγχου του υποθαλάσσιου ήχου όπως υποχρεούνται να κάνουν και για τον ατμοσφαιρικό θόρυβο.

Η σημασία του ήχου είναι λοιπόν τεράστια και η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη αξιοποίησή του για όλες τις εφαρμογές του και να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις από την χωρίς έλεγχο χρήση και παραγωγή του, είναι αναγκαία. Η παρούσα παρέμβαση του υπογράφοντος ως εκληφθεί ως μια προσωπική συνεισφορά στο Διεθνές Έτος Ηχου και ως μια έκκληση σε όλους μας, πολίτες, επιστήμονες αλλά και αρχές του τόπου, να συνειδητοποιήσουμε ότι ο ήχος μάς ενώνει και συνεπώς πρέπει να κάνουμε καλή χρήση του χωρίς να επιβαρύνουμε το ηχοτοπίο στο οποίο ζούμε. Το οφείλουμε στους εαυτούς μας, στο κοινωνικό σύνολο αλλά και σε ολόκληρο το περιβάλλον, η ισορροπία του οποίου είναι απαραίτητο συστατικό ευημερίας του πλανήτη μας.

Ο κ. Μιχάλης Ταρουδάκης είναι καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, συν-συντονιστής του Διεθνούς Έτους Ηχου.